

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 432/2014-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobříka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti P. M. – T., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Miroslav Stopka, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 8/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 Ro 111/2009) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. M. – T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 8/2010 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 8/2010 konal bez zbytočných prietáhov.

3. P. M. – T. priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť P. M. – T. trovy konania v sume 309,55 € (slovom tristodevät eur a päťdesiatpäť centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 432/2014 z 24. júla 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť P. M. – T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 8/2010 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 Ro 111/2009; ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 10. septembra 2009 okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie pohľadávky za neuhradené stavebno-inštalračné práce a po podaní odporu bola vec prevedená do registra „C“ a bola jej pridelená sp. zn. 10 C 8/2010.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

Sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 1760/14 doručeným ústavnému súdu 17. septembra 2014, v ktorom okrem uvedenia prehľadu procesných úkonov dosiaľ vykonaných uvádza, že *„V čase, keď bol konajúcim sudcom Mgr. Golis vo veci boli spôsobené zbytočné prietahy v konaní. Od 7. 1. 2014 sudkyňa JUDr. Žideková vo veci koná.“*

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ stanovisko nezaujal.

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 11. septembra 2014, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 8/2010 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 10. september 2009 – okresnému súdu bol spolu s prílohami doručený návrh na začatie konania (ďalej len „návrh“), ktorým sa sťažovateľ domáhal, aby okresný súd (platobným rozkazom) uložil odporcovi povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 3 233, 15 €

s príslušenstvom z titulu neuhradenej ceny stavebno-inštalračných prác (diela), návrh bol okresným súdom zaevidovaný pod sp. zn. 15 Ro 111/2009,

- 21. september 2009 — okresnému súdu bolo doručené podanie sťažovateľa, ktorým návrh v časti petitu (úrokov z omeškania) opravil,

- 23. september 2009 – okresný súd vydal platobný rozkaz č. k. 15 Ro 111/2009-11, ktorým žalobe (návrhu) sťažovateľa vyhovel,

- 9. október 2009 – okresnému súdu bol spolu s prílohami doručený odpor žalovaného zastúpeného advokátom S. Z. (ďalej len „právny zástupca odporcu“), proti platobnému rozkazu,

- 13. október 2009 – okresný súd uznesením č. k. 15 Ro 111/2009-16 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odpor v sume 193,50 € a zároveň vyzval sťažovateľa, aby sa k odporu proti platobnému rozkazu vyjadril,

- 21. december 2009 – odporca zaplatil súdny poplatok za odpor,

- 11. január 2010 – okresný súd danú vec (návrh) previedol z registra „Ro“ do registra „C“, pričom táto bola zaevidovaná už pod sp. zn. 10 C 8/2010,

- 18. marec 2010 – okresný súd nariadil pojednávanie na 14. apríl 2010,

- 14. apríl 2010 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo na žiadosť účastníkov konania prerušené do 30. júna 2010 pre účely uzavretia mimosúdnej dohody,

- 20. júl 2010 – právny zástupca sťažovateľa z dôvodu, že k uzavretiu mimosúdnej dohody (zmieru) nedošlo, žiadal o nariadenie pojednávania,

- 26. január 2011 – okresný súd nariadil pojednávanie na 9. marec 2011,

- 9. marec 2011 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie v neprítomnosti odporcu, ktoré bolo na žiadosť právneho zástupcu odporcu, ako aj právneho zástupcu sťažovateľa bez prerokovania veci odročené na 13. apríl 2011,

- 13. apríl 2011 – na okresnom súde sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo po prerokovaní veci odročené na neurčito pre účely nariadenia znaleckého dokazovania,

- 22. január 2013 – právny zástupca sťažovateľa písomným podaním urgoval nariadenie znaleckého dokazovania, prípadne pojednávania vo veci,

- 8. júl 2013 – okresný súd uznesením č. k. 10 C 8/2010-66 nariadil vykonanie znaleckého dokazovania znalcom z odboru energetiky, odvetvia vykurovania a vykurovacích zariadení, za ktorého ustanovil J. B. (ďalej len „znalec“), ktorým okrem

iného uložil sťažovateľovi, ako aj odporcovi povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, a to každému z nich v sume 300 €,

- 28. august 2013 – okresný súd zaslal spis znalcovi pre účely vypracovania znaleckého posudku,

- 22. október 2013 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok č. 01/2013 z 21. októbra 2013 (ďalej len „znalecký posudok“) vypracovaný znalcom,

- 24. október 2013 – okresný súd zaslal účastníkom znalecký posudok pre účely vyjadrenia, súčasne ich vyzval, aby predložili ďalšie prípadné dôkazy, prípadne podali návrh na doplnenie dokazovania,

- 18. november 2013 – okresný súd uznesením č. k. 10 C 8/2010-84 rozhodol tak, že vylučuje vyššiu súdnu úradníčku JUDr. Zuzanu Blendovskú z ďalšieho konania a rozhodovania v tejto veci, zároveň uznesením č. k. 10 C 8/2010-86 rozhodol o priznaní odmeny a náhrady hotových výdavkov (znalečného) pre znalca,

- 7. január 2014 – vec bola z dôvodu preloženia dovtedajšieho zákonného sudcu Mgr. Richarda Golisa na základe opatrenia predsedníčky okresného súdu pod sp. zn. Spr. 8/14 v súlade s rozvrhom práce na rok 2014 v znení jeho dodatku č. 1 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie zákonnej sudkyňi JUDr. Laure Židekovej,

- 26. február 2014 – okresný súd zaslal znalcovi vyjadrenie sťažovateľa k znaleckému posudku z 11. novembra 2013 pre účely vyjadrenia sa k ním vzneseným námietkam,

- 17. marec 2014 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie znalca k vyjadreniu (námietkam) sťažovateľa.

Ďalší priebeh napadnutého konania, ktorý uviedla predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 17. septembra 2014, bol takýto:

„22.5.2014 - sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň 17.6.2014

16.6.2014 - odporca požiadal o zrušenie termín pojednávania (zdravotné problémy jeho dcéry, návšteva Krajskej nemocnice v Zlíne na základe telefonického oznámenia dňa 13.6.2014)

17.6.2014 - pojednávanie, odročené na 25.7.2014

17.6.2014 - referát sudkyne (nariadila zaslať výzvu právnenmu zástupcovi odporcu, aby predložil potvrdenie o tom, že odporca bol s dcérou na vyšetrení v KN v Zlíne)

17.6.2014 - právny zástupca navrhovateľa doručil podanie, ktorým žiada o priznanie sumy 100 € a 15 € (§ 147 0s.p.)

23.6.2014 - vyúčtovanie súdneho znalca (náhrada za cestovné na pojednávanie)

24.6.2014 - uznesenie (odporca bol zaviazaný uhradiť navrhovateľovi sumu 15 a 100 €)

26.6.2014 - sudkyňa zrušila termín pojednávania z dôvodu čerpania dovolenky

22.7.2014 - odvolanie odporcu proti uzneseniu zo dňa 24.6.2014

8.8.2014 - pojednávanie, odročené na deň 17.10.2014

11.8.2014 - vyjadrenie navrhovateľka k odvolaniu. “

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamenaná v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o úhradu pohľadávky (v danom prípade ide o pohľadávku za vykonané stavebno-inštalčné práce) tvoria bežnú časť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Obdobne ústavný súd hodnotí aj sťažnosťou napadnuté konanie a poukazuje na to, že ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti na skutkovú ani právnu zložitosť veci nepoukázal.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by bolo potrebné pripísať na jeho ťarchu v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a zistil, že okresný súd bol od 13. augusta 2011 vo veci úplne nečinný a až na základe podanej urgencie nariadenia znaleckého dokazovania s'ťažovateľom z 22. januára 2013 okresný súd uznesením z 8. júla 2013 (teda po viac ako 2-ročnej nečinnosti) vykonanie znaleckého dokazovania nariadil. Uvedený postup okresného súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu pokladať za taký, ktorý by plynulo smeroval k odstráneniu právnej neistoty s'ťažovateľa, ktorý sa na neho obrátil s návrhom na rozhodnutie, a preto ho považuje za ústavne neakceptovateľný.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené vyhodnotil postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 8/2010 ako konanie so zbytočnými priet'ahmi, pričom poukazuje na to, že aj predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k s'ťažnosti pripustila zodpovednosť okresného súdu na spôsobenie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 8/2010 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom

okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal predovšetkým na „*zdlhavosť konania, ktoré trvá už štvrtý rok a počas ktorého nedošlo k odstráneniu právnej neistoty*“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 10 C 8/2010, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu

právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní o jeho s'ťažnosti Advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Miroslava Stopku.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov konania za dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu a dane z pridanej hodnoty v sume 309,55 € je nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal s'ťažovateľovi úhradu trov konania v sume uplatnenej jej právnou zástupkyňou.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa — Advokátskej kancelárie JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2014